

TA'LIM JARAYONIDA KICHIK MAKTAB YOSHI O'QUVCHILARI BILAN DIDAKTIK O'YINLAR TASHKIL ETISH YO'LLARI

M.Melikuzieva-BT kafedrası dotsenti v.b.

Raxmonova Dilnavoz Xamdamjon qizi-06/22-guruh talabasi

Axmedova Madina Yorqinjon qizi-08/24-guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada kichik maktab yoshi o'quvchilari bilan ta'lim jarayonida didaktik o'yinlardan samarali foydalanish yo'llari, ularning o'quvchilarning bilimga bo'lgan qiziqishini oshirishdagi ahamiyati, o'quv faoliyatini faollashtirishdagi roli hamda amaliy tavsiyalar bayon etilgan.

Kalit so'zlar:

Didaktik o'yin, kichik maktab yoshi, o'quvchilarning faolligi, qiziqish, ijodiy fikrlash, ta'lim samaradorligi.

Hozirgi davrda ta'lim jarayonining asosiy maqsadi – o'quvchilarda mustaqil fikrlash, kreativ yondashuv, hayotiy muammolarni hal qilish ko'nikmalarini shakllantirishdir. Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'quvchilarining rivojlanish xususiyatlarini inobatga olgan holda, dars jarayonlarini jonlantirish, qiziqarli va mazmunli o'tkazish muhim ahamiyatga ega. Shu jihatdan, didaktik o'yinlar ta'lim jarayonida o'quvchilarning bilimga bo'lgan qiziqishini oshirish, ularni faol va mustaqil fikrlashga o'rgatishda muhim vosita hisoblanadi.

1. Didaktik o'yinlarning ta'rifi va turlari

Didaktik o'yin – bu o'quvchilarda bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirish, mustahkamlashga yo'naltirilgan ta'limiy jarayon bo'lib, bunda o'yin shakli asosiy metod sifatida ishlatiladi.

Didaktik o'yinlar quyidagi turlarga bo'linadi:

- **Aqliy (mantiqiy) o'yinlar** – masalan, “Top, kim bu?”, “Nimani ortiqcha?”, “Ketma-ketlikni top!”;
- **Harakatli o'yinlar** – jismoniy faollik bilan birga bilimlarni ham o'z ichiga oladi;
- **Rol o'ynash o'yinlari** – o'quvchilar turli rollarni bajarib, vaziyatga mos ravishda harakat qilishadi;
- **Stol-ustida o'ynaladigan o'yinlar** – kartochkalar, konstruktorlar yordamida amalga oshiriladi;
- **Multimediali o'yinlar** – elektron qurilmalardan foydalangan holda tashkil etiladi.

2. Kichik maktab yoshi o'quvchilari psixologik xususiyatlari

Kichik maktab yoshi (7-10 yosh) o'quvchilari quyidagi o'ziga xos xususiyatlarga ega:

- Faollik va qiziqish tez o'zgaradi;
- Ko'proq obrazli tafakkurga ega;
- Taqlid qilishga moyil;
- O'yin orqali o'rganishga yuqori qiziqish bildiradi;
- Rag'bat va maqtov ularni ilhomlantiradi.

Shu bois didaktik o‘yinlar orqali bilim berish ularning yosh xususiyatlariga to‘la mos keladi.

3. Didaktik o‘yinlarni darsga qo‘shish yo‘llari

- **Dars bosqichlariga moslash:** Didaktik o‘yinlarni darsning barcha bosqichlarida (kirish, tushuntirish, mustahkamlash, nazorat) qo‘llash mumkin.
- **Dars mavzusiga mos tanlash:** O‘yinlar mavzuga mos, maqsadga yo‘naltirilgan bo‘lishi kerak.
- **Guruhli yoki jamoaviy shaklda o‘tkazish:** O‘quvchilarni jamoaviy ishlashga o‘rgatadi.
- **Rag‘batlantirish:** O‘yin oxirida kichik sovg‘alar yoki maqtovlar berish o‘quvchilarni yanada rag‘batlantiradi.
- **Ko‘rgazmali vositalardan foydalanish:** Rangli kartochkalar, rasmlar, multimedia vositalari o‘yinning samaradorligini oshiradi.

4. Amaliy tavsiyalar

- Har bir dars uchun kamida bitta didaktik o‘yin shaklini rejalashtiring.
- O‘yinlar orqali o‘quvchilarni guruhlariga bo‘lib ishlating.
- Mavzuga mos jumboqlar, topishmoqlar, mini-sahnachalar tashkil qiling.
- O‘yin natijalarini muhokama qilib, xulosalar chiqarishni o‘rgating.
- Zamonaviy texnologiyalar asosida elektron o‘yinlardan ham foydalaning (masalan, “Quizizz”, “Kahoot”).

Xulosa
Kichik maktab yoshi o‘quvchilari bilan olib boriladigan didaktik o‘yinlar dars jarayonining ajralmas qismi bo‘lishi kerak. Ular orqali o‘quvchilar faollashadi, bilimga bo‘lgan ishtiyoqi ortadi, ijodiy fikrlash rivojlanadi. Eng muhimi, o‘yinlar orqali o‘quvchilar darsni o‘zlashtirishni o‘ziga xos va qiziqarli jarayon sifatida qabul qilishadi. Shuning uchun ham har bir pedagog o‘z dars amaliyotida didaktik o‘yinlardan samarali foydalanishni o‘rganishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdukodirova M. “Boshlang‘ich ta‘lim metodikasi”. – Toshkent, 2021.
2. Shodiyeva M. “Didaktik o‘yinlar to‘plami”. – Samarqand, 2020.
3. Ziyaev, A. I., and Z. J. Aliyeva. "INTEGRATION INTERNET TECHNOLOGIES IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES." *Вестник магистратуры* 5-4 (128) (2022): 140-142.
4. Sh, Abduraximov. "ISSUES OF FORMATION OF THE CENTER FOR MASTERING FOREIGN EDUCATIONAL PROGRAMS THAT FORM CIVIL EDUCATION IN STUDENTS IN THE SYSTEM OF PRIMARY EDUCATION IN UZBEKISTAN." *International Journal of Early Childhood Special Education* 14.7 (2022).
5. Ziyayev, A. N. "PRIMARY EDUCATION AND AESTHETIC SENSE TRAINING." *INTERNATIONAL JOURNAL OF RESEARCH IN COMMERCE, IT, ENGINEERING AND SOCIAL SCIENCES* ISSN: 2349-7793 Impact Factor: 6.876 16.06 (2022): 62-64.